

Vissa frågor om besvärstid och prövnings- tillstånd mm i mål enligt taxerings- förordningen

Av byråchefen Lorentz Vogel

Kammarrätternas rättskipning regleras från och med den 1 januari 1972 av förvaltningsprocesslagen. Tillkomsten av denna lag har medfört åtskilliga tolkningsproblem. Bl a är det i vissa fall oklart huruvida förvaltningsprocesslagens eller taxeringsförordningens besvärbestämmelser skall gälla. Den belysning av några i sammanhanget aktuella frågor som lämnas i det följande har gjorts med tanke på de avgöranden som kammarrätterna står inför. Det är således kammarrätternas problem som diskuteras. Då emellertid frågorna kan vara av ett mera allmänt intresse, har en publicering av synpunkterna synt motiverad.

Enligt 96 § taxeringsförordningen (TF) skall vid besvär över skatterätts beslut besvärshandlingen vara inkommen, om besvären anförts av skattskyldig, inom två månader från det han erhållit del av det överklagade beslutet, samt om besvären anförts av taxeringsintendent eller kommun, inom två månader från den dag, då skatterättens beslut meddelades.

I 98 § TF föreskrivs att vid besvär över kammarrätts beslut i mål rörande taxering besvärshandlingen skall vara inkommen inom två månader från den dag då klaganden erhållit del av beslutet.

Av 103 § TF följer att taxeringsbesvär som anförts i särskild ordning i vissa fall skall prövas av kammarrätt såsom första instans.

Enligt 116 j § TF gäller bestämmelserna i TF i tillämpliga delar beträffande särskild avgift som avses i 116 a eller 116 c §, om inte annat följer av 116 d—116 i §§ nämnda förordning.

Har vite förelagts med stöd av TF förordnar enligt 124 § TF skatterätt om uttagande av sådant vite (taxeringsvite).

Bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (FPL) är enligt 2 § nämnda lag tillämpliga endast i fall då avvikande bestämmelse ej finns meddelad i lag eller i författning som beslutats av Kungl Maj:t.

I 7 § FPL föreskrivs bl a att besvärshandling skall ha kommit in inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av det beslut som överklagas.

Mot beslut, som ej innebär att målet avgörs, får enligt 34 § FPL talan föras endast i samband med talan mot beslut i själva målet. Talan får dock föras särskilt när rätten 1) ogillat invändning om jäv mot ledamot av rätten eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning, 2) avvisat ombud eller biträde, 3) förordnat rörande saken i avvaktan på målets avgörande, 4) förelagt någon att medverka på annat sätt än genom inställelse inför rätten och underlåtenhet att iaktta föreläggandet

kan medföra särskild påföljd för honom, 5) utdömt vite eller annan påföljd för underlåtenhet att iaktta föreläggande eller ådömt straff för förseelse i förfarandet eller ålagt vittne eller sakkunnig att sätta kostnad som vållats genom försummelse eller tredska, 6) förordnat angående undersökning eller omhändertagande av person eller egendom eller om annan liknande åtgärd, 7) förordnat angående ersättning för någons medverkan i målet eller 8) avslagit begäran om biträde eller till biträde förordnat annan än den som begärts. Mot beslut, varigenom mål återförevisas till lägre instans, får talan föras endast om beslutet innefattar avgörande av fråga, som inverkar på målets utgång.

I 35 § FPL föreskrivs att besvär över kammarrätts beslut i fråga som fullföljts till eller underställts kammarrätten prövas av regeringsrätten endast om regeringsrätten meddelat prövningstillstånd. Paragrafen innehåller vidare bl a en erinran om att enligt 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen prövningstillstånd inte behövs i mål om utlämnande av allmän handling.

Har myndighet avslagit framställning om utlämnande av allmän handling och anser sökanden att beslutet inte är lagligen grundat, kan han enligt 2 kap. 11 § tryckfrihetsförordningen söka ändring i beslutet hos den myndighet som har att uppta klagan över beslut eller åtgärd i det mål eller ärende, till vilket handlingen hör, eller om klagan ej är tillåten i sådant mål eller ärende eller handlingen ej tillhör mål eller ärende, som myndigheten har att handlägga, hos den myndighet som i allmänhet har att uppta klagan över myndighetens beslut eller åtgärder. Vad nu sagts gäller också angående den ordning i vilken ändring skall sökas. I stället för hos Kungl Maj:t i statsdepartementen skall ändring sökas hos regeringsrätten. Enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen äger nyssnämnda bestämmelser motsvarande tillämpning i fråga om fullföljd av talan mot myndighets beslut varigenom klagan av nyss angivet innehåll avslagits.

Besvärstid

I det närmast följande behandlas vissa frågor rörande besvärstiden dels vid besvär från skatterätt till kammarrätt, dels vid besvär från kammarrätt till regeringsrätten. Besvärstiden i det förstnämnda fallet är av betydelse för kammarrättens prövning huruvida besvären kommit in i rätt tid eller ej. Visserligen är part bevarad vid sin rätt om han iakttagit den i skatterättens besvärshänvisning angivna klagotiden. Har han överskridit denna tid, skall emellertid kammarrätten ändå uppta besvären till prövning, om kammarrätten anser att besvärshänvisningen är felaktig och att den enligt kammarrättens mening riktiga besvärstiden inte överskridits. Besvärstiden vid talan från kammarrätt till regeringsrätten är av betydelse för innehållet i kammarrättens besvärshänvisning.

Det problem som här skall behandlas är spørsmålet huruvida i vissa angivna fall besvärstiden är den i 96 resp. 98 § TF angivna tvåmånadersfristen eller den i 7 § FPL angivna treveckorstiden. I sammanhanget bortses från reglerna i 108 § TF om anslutningsbesvär. Vidare bortses från det förhållandet att i 96 § TF besvärstiden börjar löpa vid skilda tidpunkter för olika parter.

Besvär rörande belopp samt skattskyldig taxerats

I dessa de vanligaste fallen av besvär enligt TF är det fullt klart att besvärstiden är två månader såväl vid besvär över skatterätts beslut (96 § TF) som vid klagan över kammarrätts dom (98 § TF).

Klagan över beslut om avvísning av för sent anförda besvär

Har besvär anförts hos kammarrätt i ett mål rörande höjning eller sänkning av taxering och avvisar kammarrätten besvären därför att de är för sent anförda, är uppenbarligen besvärstiden för överklagande till regeringsrätten två månader (98 § TF).

Har besvär anförts hos skatterätt i ett mål av samma slag och avvisar skatterätten besvären därför att de är för sent anförda, är besvärstiden för överklagande till kammarrätten likaledes två månader (96 § TF).

Viss osäkerhet torde råda beträffande besvärstiden vid talan hos regeringsrätten i fall då kammarrätt har beslutat i ett mål, i vilket klagan förts hos kammarrätten över att skatterätt avvisat taxeringsbesvär såsom för sent anförda. Å ena sidan kan det göras gällande att i förevarande fall kammarrättens beslut inte är meddelat i ett mål rörande taxering utan i ett mål rörande den processuella frågan huruvida underinstansen handlat riktigt eller ej när den vägrat att uppta de där anförda taxeringsbesvären till prövning i sak. Denna ståndpunkt — som bygger på synsättet i rättegångsbalken — innebär att 98 § TF inte skulle vara tillämplig i sådana fall, därför att kammarrättens beslut i ämnet ej är ett beslut i mål rörande taxering. I stället skulle 7 § FPL gälla och besvärstiden vid klagan från kammarrätt till regeringsrätten vara tre veckor. Å andra sidan kan emellertid anföras att begreppet ”mål rörande taxering” hittills i TF fattats så vidsträckt att det ansetts innesluta även de nu diskuterade målen i kammarrätten. Ingenting tyder på att en ändring på denna punkt varit åsyftad. Inte heller finns något annat nytillkommet skäl som talar för ett ändrat betraktelsesätt. Framhållas bör också att det i 2 § regeringsrättslagen förekommande begreppet ”mål om taxering till skatt eller annan avgift” ansetts innefatta även besvärsmål av den nu diskuterade typen, vilka annars skulle ha avgjorts av Kungl Maj:t i statsrådet. Övervägande skäl torde tala för att i allt fall i detta sammanhang kammarrätts beslut i de nu diskuterade målen anses som beslut i mål rörande taxering och att därför den i 98 § TF föreskrivna tvåmånadersfristen gäller vid besvär till regeringsrätten i förevarande mål.

Besvär rörande utdömande av taxeringsvite

Har kammarrätten meddelat dom i ett besvärsmål rörande utdömande av taxeringsvite, torde denna dom inte kunna betraktas som ett beslut i mål rörande taxering. Bestämmelsen i 98 § TF är därför inte tillämplig vid klagan till regeringsrätten utan den i 7 § FPL angivna treveckorsfristen kommer att gälla. Denna ordning överensstämmer med vad som hittills gällt.

När det gäller besvär till kammarrätt över skatterätts beslut i mål om utdömande av taxeringsvite är det inte lika uppenbart vilken besvärstid som skall gälla. Av in-

tresse i sammanhanget är att 96 § TF enligt ordalagen inte är begränsad till att gälla besvär över skatterätts beslut i mål rörande taxering utan generellt handlar om besvär över skatterätts beslut. Man skulle därför kunna hävda att 96 § TF också omfattar mål hos skatterätt om utdömning av taxeringsvite. En sådan tolkning skulle emellertid leda till att besvärstiden inte blev densamma i fråga om taxeringsvite som ålagts skattskyldig och i fråga om taxeringsvite som ålagts arbetsgivare eller annan tredje man. När vitesföreläggandet riktat sig mot den skattskyldige skulle nämligen besvärstiden med stöd av 96 § TF bli två månader, medan i fall då föreläggandet gjorts mot tredje man besvärstiden skulle vara tre veckor därför att tredje man inte omfattas av bestämmelserna i 96 § TF och till följd härav 7 § FPL träder i tillämpning såvitt angår mål mot tredje man. En dylik åtskillnad i fråga om besvärstidens längd synes föga sakligt motiverad. Närmast till hands synes ligga att avsikten varit att i närbesläktade måltyper besvärstiden skall vara densamma. Med hänsyn härtill torde övervägande skäl få anses tala för att beträffande samtliga av skatterätt handlagda mål om utdömning av taxeringsvite besvärstiden vid klagan till kammarrätt skall vara den i 7 § FPL angivna treveckorsfristen. Bestämmelserna i 96 § TF skulle således inte alls vara tillämpliga i denna typ av mål. Till stöd för den sistnämnda ståndpunkten kan också åberopas det i prop. 1971:60 under 125 § TF (s. 112) gjorda uttalandet att de tidigare besvärsmålen rörande mål om utdömning av vite blir överflödiga på grund av bl a 7 § FPL.

Besvär över sådant beslut i taxeringsmål mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § FPL

Meddelar kammarrätt i mål som rör höjning eller sänkning av taxering ett beslut, mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § FPL, måste beslutet anses vara ett beslut i mål rörande taxering. Beslutet omfattas därför av ordalagen i 98 § TF och detta gäller vare sig beslutet meddelas under rättegången eller först i samband med domen. Besvärstiden vid klagan till regeringsrätten över nu ifrågavarande beslut av kammarrätt blir således för envar klagande två månader. Att besvärstiden enligt taxeringsförordningen i dessa fall således blir densamma vid talan mot kammarrätts nyssnämnda beslut och vid talan mot kammarrätts dom rörande taxering överensstämmer med ordningen enligt FPL där besvärstiden också är densamma för alla slag av beslut.

När skatterätt i mål rörande taxering meddelat ett beslut, mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § FPL, uppkommer frågan huruvida de generella bestämmelserna i 96 § TF om talan mot skatterätts beslut är tillämpliga. Härvid möter den förut omnämnda komplikationen att 96 § TF endast talar om besvärstiden för skattskyldig, taxeringsintendent och kommun. Flera av de beslut av skatterätt, mot vilka talan får föras särskilt enligt 34 § FPL, rör emellertid inte någon av de i 96 § TF omnämnda parterna utan helt andra personer, t ex ett vittne eller en sakkunnig. Ett och samma beslut kan också röra både den skattskyldige och någon som inte intar ställningen av part i taxeringsmålet. Exempel härpå utgör beslut om avvísning av ombud eller biträde. Det skulle te sig egendomligt att vid klagan till kammarrätt

tillämpa två månaders besvärstid enligt 96 § i fråga om exempelvis ett mot skattskyldig riktat editionsföreläggande som är förenat med vite men tillämpa den i 7 § FPL angivna treveckorsfristen när ett motsvarande editionsföreläggande riktats mot tredje man. På samma sätt skulle det te sig egendomligt att, om skatterätt avvisat ett ombud eller biträde, vid klagan till kammarrätt den skattskyldige skulle ha två månaders besvärstid med stöd av 96 § TF men ombudet eller biträdet tre veckors besvärstid med stöd av 7 § FPL. En rimligare lösning torde vara att beträffande beslut enligt 34 §, vilka till sin *typ* är sådana att de kan angå annan person än någon i 96 § TF angiven part, man intar den ståndpunkten att 96 § inte är tillämplig utan att i sådana fall besvärstiden vid klagan från skatterätt till kammarrätt är den i 7 § FPL angivna treveckorsfristen. Treveckorstiden skulle härigenom bli tillämplig bl a i de förut omnämnda fallen där skatterätt förordnat angående ersättning för någons medverkan i målet eller avvisat ombud eller biträde eller meddelat ett med vite förenat editionsföreläggande. En lagtolkning enligt den nu angivna linjen överensstämmer med den tolkning som förordats i fråga om överklagande till kammarrätt av skatterätts beslut rörande utdömande av taxeringsvite.

Vissa beslut av skatterätt, vilka får överklagas särskilt enligt 34 § FPL, är till sin typ sådana att de endast kan angå part som omnämns i 96 § TF. Såvitt angår målen enligt TF torde detta bara gälla varigenom rätten ogillat invändning om jäv mot ledamot av rätten eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning. Beträffande ifrågavarande beslut torde icke kunna åberopas några bärande skäl mot att tillämpa 96 § TF i enlighet med lagrummets ordalydelse. Besvärstiden för klagan till kammarrätt när skatterätt meddelat beslut av ifrågavarande slag bör i enlighet härmed anses vara två månader. Denna lösning rimmar väl med den i det föregående intagna ståndpunkten att besvärstiden vid överklagande till kammarrätt av skatterätts avvisningsbeslut utgör två månader.

Antag att skatterätt i ett mål rörande taxering meddelat ett beslut, mot vilken talan får föras särskilt enligt 34 § FPL, och att ifrågavarande beslut överklagats hos kammarrätten. Fråga uppkommer då vilken besvärstid som gäller när kammarrätts beslut med anledning av besvären överklagas hos regeringsrätten. Två ståndpunkter är möjliga. Antingen kan man säga att kammarrätts beslut inte är meddelat i ett mål rörande taxering utan i ett mål rörande en särskild processuell fråga och att till följd härav 98 § TF inte är tillämplig utan att i stället jämlikt 7 § FPL besvärstiden vid klagan till regeringsrätten är tre veckor. Eller också kan man inta den ståndpunkten att begreppet "mål rörande taxering" i 98 § bör fattas så vidsträckt att det även innefattar nu ifrågavarande mål och att till följd härav vid klagan till regeringsrätten över kammarrätts förevarande beslut besvärstiden utgör den i 98 § TF angivna tvåmånadersfristen. Problemställningen är således densamma som när kammarrätts beslutat i ett mål i vilket klagan förts hos kammarrätten över att skatterätt avvisat taxeringsbesvär såsom för sent anförda. Närmast till hands synes ligga att beträffande de i detta sammanhang diskuterade målen inta samma ståndpunkt som beträffande motsvarande mål i vilka skatterätt meddelat ett avvisningsbeslut. Det skulle vara föga konsekvent om besvärstiden för klagan till regeringsrätten skulle vara olika när kam-

marrätt överprövat å ena sidan ett beslut av skatterätt att anse besvär vara för sent anförda och å andra sidan ett beslut av skatterätt att ogilla en invändning om att besvär anförts för sent. Det bör också här framhållas att begreppet ”mål om taxering till skatt eller annan avgift” i 2 § regeringsrättslagen torde ha fattats så vidsträckt att det även omfattar mål rörande överprövning av ett av underinstans fattat beslut om avvisning av ombud eller biträde i taxeringsmål. Annars skulle ett sådant mål ha hamnat hos konseljen i sista instans. I enlighet med det sagda torde i samtliga mål, i vilka kammarrätt överprövat ett av skatterätt meddelat beslut, mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § FPL, besvärstiden vid klagan till regeringsrätten få anses vara den i 98 § TF angivna tvåmånadersfristen.

Besvär angående särskild avgift som avses i 116 a eller 116 c § TF

Enligt 116 j § TF gäller såsom förut nämnts – med vissa undantag – bestämmelserna i TF i tillämpliga delar beträffande avgift som avses i 116 a eller 116 c § samma förordning. Av vad som anförts i prop. 1971:10 under 116 j § TF (s. 276) framgår att nyssnämnda allmänna bestämmelse bl a innebär att vid handläggningen av besvär över avgiftsbeslut gäller vad som i TF föreskrivits om besvär över taxering. Nu ifrågasvarande avgiftsmål är således att likställa med taxeringsmål när det gäller att bestämma besvärstiden vid klagan från skatterätt till kammarrätt och från kammarrätt till regeringsrätten.

Besvär över vägran att utlämna allmän handling i taxeringsmål

Vägrar skatterätt eller kammarrätt att utlämna en hos myndigheten befintlig allmän handling, vilken hör till ett taxeringsmål som avses i TF, är enligt 2 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen jämförda med 96 och 98 §§ TF besvärstiden i samtliga fall två månader.

Prövningstillstånd

I 35 § första stycket FPL begränsas kravet på prövningstillstånd till att gälla ”besvär över kammarrätts beslut i fråga som fullföljts till eller underställts kammarrätten”. Den bakomliggande tanken synes vara att man velat garantera inte blott att varje mål utan därutöver att varje fråga alltid skall kunna bli föremål för prövning av två instanser. Hade man i det nyssnämnda lagrummet inte talat om kammarrätts beslut i fråga som fullföljts till kammarrätten utan om kammarrätts beslut i mål som fullföljts till domstolen, skulle prövningstillståndskravet ha kommit att omfatta också processuella beslut berörande tredje man – t ex angående avvisning av ombud eller biträde eller angående ersättning till vittnen eller sakkunnig – vilka kammarrätt fattat i mål som fullföljts till kammarrätt från lägre instans. Man ansåg emellertid att bl a sådana beslut obegränsat borde kunna bli överprövade av en instans.

I vissa fall kan viss osäkerhet råda beträffande tolkningen av bestämmelserna rörande kravet på prövningstillstånd. Vissa uttalanden finns i förarbetena till nu ifrågasvarande lagrum (prop. 1971:30 del 2 s. 105 och SOU 1966:70 s. 396). I det föl-

jande skall en genomgång göras av några fall i vilka spörsmålet om krav på prövningstillstånd uppkommer.

Ny grund har åberopats i taxeringsmål

Antag att en part till kammarrätt har fullföljt sin talan rörande ändring av taxering och att han därvid hos kammarrätten har anfört en tidigare inte åberopad grund för sitt ändringsyrkande. Spörsmålet är då huruvida vid ett överklagande av kammarrättens dom prövningstillstånd krävs såvitt angår ändring av taxeringen på den först i kammarrätten åberopande grunden. Svaret härpå synes vara jakande. I 35 § FPL torde nämligen i taxeringsmål med ”fråga” böra förstås frågan om taxeringens belopp. Denna fråga är fullföljd till kammarrätten även om part hos kammarrätten skulle åberopa en ny grund för sitt ändringsyrkande. Jämför att i 37 § FPL ett byte av grund i regeringsrätten betecknas som åberopande av ny ”omständighet”.

Extraordinära taxeringsbesvär direkt hos kammarrätt

Har extraordinära taxeringsbesvär anförts direkt hos kammarrätt med stöd av 103 § TF, krävs inte prövningstillstånd för att efter ett överklagande av kammarrättens dom regeringsrätten skall pröva besvären. Man betraktar nämligen i ett sådant fall de i särskild ordning anförda besvären såsom en ny process, i vilken kammarrätten beslutar som första instans. I prop. 1971:30 nämns detta fall som det första exemplet på situationer i vilka prövningstillstånd inte kvävs.

Besvär över beslut av kammarrätt mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § FPL

I prop. 1971:30 anges att krav på prövningstillstånd icke gäller beslut under rättegång som meddelats av kammarrätt och som kan överklagas särskilt. I enlighet härmed torde samtliga de i 34 § FPL uppräknade beslut mot vilka talan får föras särskilt — bl a beslut att ogilla invändning om att hinder föreligger för talans prövning — kunna dragas under regeringsrättens prövning utan prövningstillstånd i fall då besluten i fråga har meddelats av kammarrätt. Det rör sig nämligen om beslut av kammarrätt i frågor som inte blivit fullföljda till eller underställda domstolen utan som uppkommit i kammarrätten. Har däremot ett beslut av förevarande slag meddelats av skatterätt och beslutet efter besvär överprövats av kammarrätt, krävs självfallet prövningstillstånd vid fullföljd till regeringsrätten.

Klagan över beslut av kammarrätt att avvisa för sent anförda besvär

Har kammarrätt avvisat hos domstolen anförda besvär, t ex taxeringsbesvär, därför att besvären är för sent anförda, uppkommer frågan huruvida vid besvär till regeringsrätten prövningstillstånd krävs eller ej. Om man anlägger det betraktelsesättet att kammarrättens avvisningsbeslut är ett beslut i en taxeringsfråga som fullföljts till kammarrätten, skall enligt 35 § FPL prövningstillstånd krävas. Anser man däremot att kammarrättens avvisningsbeslut inte är ett beslut i taxeringsfrågan utan är ett beslut i en särskild, i kammarrätten uppkommen fråga, krävs enligt nyssnämnda lagrum inte något prövningstillstånd. I förarbetena till FPL finns inget direkt uttalande

om hur man skall se på förevarande spörsmål. Viss ledning torde emellertid kunna hämtas från det i föregående avsnitt omnämnda uttalandet i prop. 1971:30 att kravet på prövningstillstånd inte gäller beslut under rättegång som meddelats av kammarrätt och som kan överklagas särskilt. I enlighet härmed krävs, såsom förut antytts, ej något prövningstillstånd i fall då kammarrätt ogillat invändning om att hinder för talans prövning föreligger därför att besvären hos kammarrätten är för sent anförda. Den fråga som kammarrätten i det fallet prövat är frågan om besvären hos kammarrätten blivit anförda i rätt tid eller ej. Exakt samma fråga har kammarrätten prövat i fall då domstolen efter invändning eller ex officio meddelat ett avvisningsbeslut på den grunden att besvären till kammarrätten enligt domstolens uppfattning anförts för sent. Med hänsyn härtill skulle det vara inkonsekvent, om man beträffande kravet på prövningstillstånd behandlar de fall, då kammarrätt beslutar avvisa besvären såsom för sent anförda, på annat sätt än de fall, då invändning om för sent anförda besvär ogillas av kammarrätt. På grund härav förordas att man betraktar ett av kammarrätt meddelat avvisningsbeslut såsom ett beslut i en särskild, i kammarrätten uppkommen fråga och att till följd härav något prövningstillstånd inte krävs vid ett överklagande till regeringsrätten av ett sådant beslut av kammarrätt.

Annorlunda är givetvis läget om skatterätt meddelat ett avvisningsbeslut, som sedermera överprövats av kammarrätt. Klagan över kammarrättens beslut kan då självfallet komma under regeringsrättens prövning endast om prövningstillstånd meddelas.

Besvär över vägran att utlämna allmän handling

Har kammarrätt vägrat att utlämna en hos myndigheten befintlig allmän handling eller har kammarrätt avslagit klagan över ett motsvarande beslut av lägre instans, behövs — såsom inledningsvis nämnts — enligt 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen inte något prövningstillstånd för att klagan över kammarrättens beslut skall kunna komma under regeringsrättens prövning.

Övergångsbestämmelser till FPL och ett antal andra författningar

Enligt övergångsbestämmelserna till FPL skall i fråga om talan mot beslut av skatterätt, som meddelats före den 1 januari 1972, äldre bestämmelser om talan mot beslut av prövningsnämnd i motsvarande fall gälla. Parallellt härmed föreskrivs i ett stort antal specialförfattningar, som ändrats i samband med förvaltningsrättsreformen, att äldre bestämmelser fortfarande gäller i fråga om talan mot beslut som meddelats före den 1 januari 1972.

Beträffande innebörden av övergångsbestämmelser av angivna typ kan hänvisas till besvärssakkunnigas slutbetänkande (SOU 1964:27 s. 702 och 703). Besvärssakkunniga framlade i nämnda betänkande förslag till en lag om förvaltningsförfarandet, som bland övergångsbestämmelserna upptog en paragraf av innehåll att beträffande överklagande av beslut, som meddelats före lagens ikraftträdande, äldre bestämmelser skulle tillämpas. Enligt besvärssakkunniga innebär en övergångsbestämmelse av ifrågavarande innehåll att äldre lags bestämmelser skall gälla i fråga om besvärsrätt, besvärstid och besvärstalanans anhängiggörande. Bestämmelsen åsyftar de

olika moment, som hänför sig till besvärstalans väckande, men avser däremot inte besvärsärendes utredning eller handläggning i övrigt.

I 6 § FPL föreskrivs att mål ej upptas till prövning, om ansökan, besvär eller annan åtgärd, varigenom mål anhängiggörs, ej skett inom föreskriven tid. Denna bestämmelse innebär för kammarrätternas vidkommande att domstolarna ex officio skall avvisa för sent anförda besvär även i fall där tidsöverskridandet hittills beaktats endast för den händelse invändning eller påpekande i ämnet gjorts.

Övervägande skäl torde tala för att nyssnämnda övergångsbestämmelser bör av kammarrätterna tillämpas på det sättet att den i 6 § FPL avsedda utsträckningen av skyldigheten att ex officio övervaka att besvärstiden ej överskrids inte omfattar sådana mål, i vilka beslut av lägre instans meddelats före den 1 januari 1972. En motsatt ordning skulle leda till att för en del äldre mål den i praktiken accepterade förlängda besvärstiden förkortades. Detta torde knappast ha varit åsyftat. Det synes naturligtast att för de äldre målen äldre ordning genomgående tillämpas då det gäller bedömningen av om förutsättningar föreligger för kammarrätts sakprövning av mål.

De synpunkter som framförts i det föregående är avsedda att utgöra ett bidrag till tolkningen av en del av de författningsbestämmelser som gäller från och med den 1 januari 1972. Av det anförda torde framgå att bestämmelserna på vissa punkter lämpligen bör överses. Endast härigenom kan önskvärd klarhet och enkelhet åvägbringas. I avvaktan härpå ankommer det på kammarrätterna att ta ställning i tolkningsfrågorna tills vägledande prejudikat från regeringsrätten erhållits.

I det följande lämnas en sammanfattande översikt över de ställningstaganden i fråga om besvärstid och prövningstillstånd som för mål enligt taxeringsförordningen gjorts i det föregående.

1. Skatterätts beslut rörande belopp vartill skattskyldig taxerats
Besvärstid två månader (96 § TF)
2. Kammarrätts dom sedan beslut som avses under 1 överklagats
Besvärstid två månader (98 § TF)
Prövningstillstånd krävs (35 § FPL)
3. Kammarrätts dom sedan extraordinära taxeringsbesvär anförts direkt hos kammarrätt
Besvärstid två månader (98 § TF)
Prövningstillstånd krävs inte (35 § FPL)
4. Skatterätts avvisningsbeslut då besvär rörande taxering är för sent anförda
Besvärstid två månader (96 § TF)
5. Kammarrätts beslut sedan beslut som avses under 4 överklagats
Besvärstid två månader (98 § TF)
Prövningstillstånd krävs (35 § FPL)

6. Kammarrätts avvisningsbeslut då besvär rörande taxering är för sent anförda i kammarrätten
 Besvärstid två månader (98 § TF)
 Prövningstillstånd krävs inte (35 § FPL)
7. Skatterätts beslut enligt 124 § TF om uttagande av taxeringsvite
 Besvärstid tre veckor (7 § FPL)
8. Kammarrätts dom sedan beslut som avses under 7 överklagats
 Besvärstid tre veckor (7 § FPL)
 Prövningstillstånd krävs (35 § FPL)
9. Sådant beslut av skatterätt i taxeringsmål mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § första stycket under 1 FPL
 Besvärstid två månader (96 § TF)
10. Annat sådant beslut av skatterätt i taxeringsmål mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § första stycket FPL
 Besvärstid tre veckor (7 § FPL)
11. Kammarrätts beslut sedan beslut som avses under 9 eller 10 överklagats
 Besvärstid två månader (98 § TF)
 Prövningstillstånd krävs (35 § FPL)
12. Sådant beslut av kammarrätt i taxeringsmål mot vilket talan får föras särskilt enligt 34 § första stycket FPL
 Besvärstid två månader (98 § TF)
 Prövningstillstånd krävs inte (35 § FPL)
13. Besvär angående särskild avgift som avses i 116 a eller 116 c § TF
 Dessa avgiftsmål är att likställa med taxeringsmål
14. Skatterätts beslut att vägra utlämnande av allmän handling i taxeringsmål
 Besvärstid två månader (2 kap. 11 § tryckfrihetsförordningen jämförd med 96 § TF)
15. Kammarrätts dom sedan beslut som avses under 14 överklagats
 Besvärstid två månader (2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen jämförd med 98 § TF)
 Prövningstillstånd krävs inte (2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen)
16. Kammarrätts vägran att utlämna sådan allmän handling i taxeringsmål som finns hos kammarrätten
 Besvärstid två månader (2 kap. 11 § tryckfrihetsförordningen jämförd med 98 § TF)
 Prövningstillstånd krävs inte (2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen)